

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Oslo, 17.04.2020

Deres ref.: 20/588 EP SCH/bj

Vår ref: Aleksander H. Nordahl, Virke

HØRINGSSVAR OM NEDSETTELSE AV INNDRIVINGSKOSTNADER (INKASSOGEBYRER OG – SALÆRER)

Det vises til høringsbrev (ref. 20/588) fra justis- og beredskapsdepartementet 6. april 2020 vedrørende høringen om nedsettelse av inndrivingskostnader for inkassobransjen med høringsfrist 17. april 2020. Hovedorganisasjonen Virke avgir med dette hørings svar i saken.

Om Hovedorganisasjonen Virke

Virke er den ledende hovedorganisasjonen for handels- og tjenestenæringene i Norge og representerer over 24 000 virksomheter og totalt omtrent 280 000 arbeidsplasser.

Bransjeforeningen Virke Inkasso organiserer norske inkassovirksomheter. Ved utgangen av 1. kvartal 2020 utgjorde disse om lag 100 virksomheter og 3 000 medarbeidere.

Inkassobransjen har en viktig rolle i å sikre effektiv innkreving for de som selger varer og tjenester på kreditt, og samtidig ivareta rettssikkerheten for de som skylder penger. Virke Inkasso arbeider for at bransjen skal ha rammevilkår som gjør at de kan ivareta dette samfunnsoppdraget på en best mulig måte og bidra til gode betalingsvaner og en sunn økonomi. Virke Inkasso drifter også en elektronisk løsning for private skyldnere som ønsker oversikt over sin inkassogjeld – www.inkasso.no.

Oppsummering

Inkassobransjen tar koronakrisen på største alvor, og bransjen bidrar til den nasjonale dugnaden på flere måter gjennom en rekke, konkrete tiltak. Vi er ikke uenige i behovet for å nedjustere inkassosalærene, en konklusjon vi støttet i arbeidsgruppens rapport. Derimot er vi uenige i departementets forslag – som går langt utenfor arbeidsgruppens anbefaling.

Departementets forslag får alvorlige konsekvenser for bransjen og uønskede konsekvenser for både næringslivet og de som skylder penger. I den ekstremt vanskelige situasjonen

samfunnet nå står oppe i, er det spesielt viktig at inkassobransjen har to tanker i hodet samtidig. Vi må finne løsninger både for de som skylder penger – og for de som skal ha betalt for en vare eller tjeneste de har solgt. Forslaget kan svekke tilliten til kredittsystemet og sette ytterligere press på likviditeten i næringslivet. For de som skylder penger blir oppfølgingen og rådgivningen redusert som følge av behov for store nedbemanninger.

Virke mener at høringsprosessens frist på syv arbeidsdager er uforsvarlig. Den korte fristen reduserer kvaliteten i høringsinnspillene, samt anledningen til å regne på konsekvensene for bransjen og næringslivet.

Virke stiller seg bak arbeidsgruppens konklusjoner og mener salærjusteringene og øvrige tiltak bør følge arbeidsgruppens anbefalinger. Gruppens konklusjoner er bredt fundert, samt utredet av alle relevante aktører.

Samtidig erkjenner Virke at situasjonen er en annen i dag sammenliknet med utgangen av januar. Virke foreslår derfor justeringer i høringsforslaget, som hensyntar både arbeidsgruppens anbefalinger og departementets ønsker.

Kravstørrelse	Salærkutt
0 - 500 kroner	50%
501 - 1000 kroner	30%
1001 - 2500 kroner	20%
2501 - 10 000 kroner	15%
10 001 - 50 000 kroner	10%
50 001 - 250 000 kroner	10%
250 001 kroner +	10%

- Vi foreslår at salærmodellen inkluderer to nye klasse, på 0-500 kroner og 501-1 000 kroner, slik arbeidsgruppen foreslo 27. januar. På den måten kan salærkuttene treffe bedre, med størst kutt for de minste kravene, som i stor grad er volumbasert.
- Vi foreslår en modell med salærkutt presentert til venstre.
- Virke anbefaler at ikrafttredelse settes til minimum tre måneder, gjeldende fra utgangen av måneden vedtaket er fattet.

Innledning

Arbeidsgruppen, nedsatt av justis- og beredskapsdepartementet sent 2018, fikk i oppgave å gjennomgå av nærmere angitte problemstillinger i inkassoloven. Rapporten ble overlevert til departementet mot slutten av januar i år. Den foreslår revidering av dagens inkassolov, blant annet en ny salærmodell som innebærer salærkutt på anslagsvis 30-35 prosent for inkassoforetakene, avhengig av foretakenes kravsportefølje. Arbeidsgruppens modell

inkluderer flere aktiviteter (to nye betalingspåminnelser), samt to nye nivåer med krav (fra 0-500 kroner og 501-1 000 kroner). I tillegg foreslår arbeidsgruppen blant annet nye krav til kompetanse og tilgjengelighet.

Virke har deltatt i arbeidsgruppens arbeid ved Hanne Riksheim, leder av Virkes Inkassos lovutvalg. Etter vår vurdering har arbeidsgruppen arbeidet grundig med de problemstillingene den er bedt om å vurdere. Virke stiller seg, med noen forbehold, bak rapporten som helhet og dens anbefalinger. Dette gjelder kravet om sammenslåing av krav fra samme fordringshaver og forslaget som gjelder såkalte «pay back»-ordninger.

Tilpasning til koronakrisen

Virke Inkassos medlemmer tar koronakrisen på største alvor, og bransjen bidrar til den nasjonale dugnaden på flere måter gjennom en rekke, konkrete tiltak. Styret i Virke Inkasso har blant annet vedtatt at samtlige medlemmer bør oppfordre skyldnere til å ta kontakt så raskt som mulig for å komme frem til gode ordninger for de mest utsatte, og at inkassoforetakene skal være mer fleksible på betalingsutsettelse og avdragsordninger. For å bidra til å redusere kostnader for dem som virkelig har økonomiske problemer, har vi oppfordret til å unnlate følgende midlertidig:

- å begjære tvangssalg
- å kreve tilleggssalærer for avdragsordning med mer enn fire avdrag (i praksis er dette et gebyrkutt fra 1 050,- til 0,-)
- å begjære fravikelse
- å oppsøke skyldnere for å få til tilbakelevering av for eksempel biler
- å gå rettslig med krav der det er mulig

Høringsprosessen

Utredningsinstruksen beskriver minimumskravene til utredning av statlige tiltak. Virke mener at det ikke er grunnlag for å avvike fra instruksens ordinære retningslinjer om tre måneders høringsfrist, og ikke mindre enn seks uker. En høringsfrist på kun én uke er uforståelig kort saksbehandlingsfrist, særlig fordi departementet på vesentlige punkter fremmer forslag som går mye lengre enn det en samlet arbeidsgruppe tidligere har anbefalt.

Departementet argumenterer i høringsnotatet at koronakrisen er begrunnelse for å gjennomføre høringen med kun én ukes frist. Det er stor usikkerhet rundt krisens effekt på omfanget av inkasso. Så langt er ikke en vekst i antallet saker synlig i data fra bransjen og støttes av fallet i næringslivets aktivitet som følge av krisen. Bildet bekreftes av

Gjeldsregisterets tall fra 5. april 2020¹, som viser en nedgang i nordmenns samlede usikrede rentebærende gjeld på om lag 2,3 milliarder kroner i perioden 11. mars - 1. april 2020.

Ikrafttredelse

Tidspunkt for ikrafttredelse fremgår ikke av departementets høringsbrev. Ordinær høringsfrist for arbeidsgruppens anbefalinger ville gitt ikrafttredelse for eventuelle endringer 1. januar 2021. Det ville gitt inkassobransjen tilstrekkelig tid til omstilling av virksomhetene i tråd med ny lov.

En halvering av bransjens salærer, samt en rekke andre tiltak, skaper naturlig nok et krevende utgangspunkt for bransjen. For bransjen fører endringene med seg et behov for tilpasning av organisasjon, bemanning, reforhandling av eksisterende avtaler og forpliktelser og endringer innen IT og systemer. Forslagene vil også ha innvirkning på og hos aktører som leverandører, fordringshavere og andre.

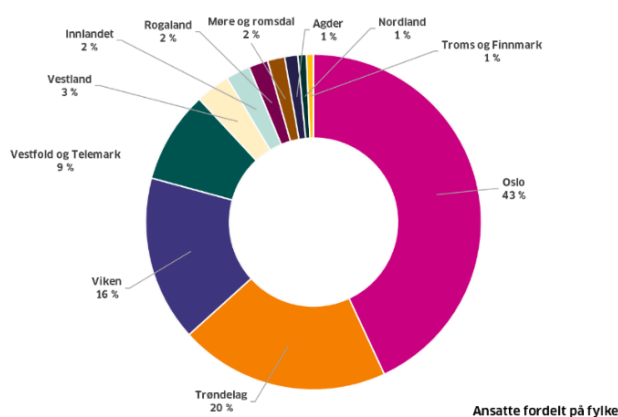
Samtidig anerkjenner vi behovet fra justis- og beredskapsdepartementet om en rask ikrafttredelse i forbindelse med koronakrisen og vil etterstrebe og finne et minimum av tid til å iverksette ovenfornevnte tiltak. Virke ber om at tidspunktet for ikrafttredelse settes til minimum tre måneder, gjeldende fra utgangen av måneden vedtaket er fattet.

Del 1: Bransjeoversikt og konsekvenser

Norsk inkassobransje

Det er registrert 108 inkassoforetak i Norge ved utgangen av 2019. Inkassobransjen består av mange mindre foretak, samt noen få store. De ti største foretakene stod for over 70 prosent av omsetningen per utgangen av 2018 (tall fra Proff Forvalt). 74 foretak omsatte for under ti millioner kroner og 35 foretak omsatte for under én million kroner. 96 foretak hadde et driftsresultat under ti millioner kroner. Bransjen sysselsetter 3 038 årsverk, hvor over 2 000 jobber i de ti største foretakene. 82 foretak har mindre enn ti medarbeidere.

¹ <https://e24.no/privatoekonomi/i/4qe3ao/gjeldsregisteret-nordmenns-gjeld-faller-under-coronakrisen>

Oslo, Viken og Trøndelag er de tre største fylkene når det kommer til antall foretak, og 56 prosent av foretakene finnes her. Øvrige foretak er jevnt fordelt over landets øvrige fylker. Oslo sysselsetter 1 327 inkassomedarbeidere, Trøndelag 623 og Viken 491 medarbeidere. I 2018 gikk 77 av bransjens 108 foretak med overskudd.

Fordeling av saker på intervaller

Intervaller	Antall saker 2019	Andel
0 - 500	2 925 031	34 %
501 - 1000	1 770 275	20 %
1001 - 2500	1 922 237	22 %
2501 - 10 000	1 252 268	14 %
10 001 - 50 000	570 092	7 %
50 001 - 250 000	211 208	2 %
250 001 -	57 505	1 %
	8 708 615	100 %

Virke har gått gjennom størrelsen på inkassosakene i bransjen. 8,7 millioner inkassosaker (som tilsvarer over 80 prosent av totalt antall inkassosaker ved utgangen av 2019²) viser at hele 34,3 prosent av sakene er på 0-500 kroner, mens 21 prosent er på 501-1 000 kroner, og 22 prosent er krav på 1 001-2 500 kroner.

Oversikten viser viktigheten av å innføre en finmasket modell, som først og fremst sikrer forholdsmessighet med størst kutt på kravene på 0-500 kroner.

Konsekvenser for bransjen

Forslaget om å halvere inkassosalærene på krav under 2 500 kroner, samt halvering av gebyrer i forbindelse med saker til namsmannen, forlikrådet og tvangssalg, vil foranledige oppsigelser i bransjen i stort omfang og sannsynligvis konkurser. Nedenfor går vi gjennom de forventede konsekvensene for bransjen, deretter virkningene for skyldnerne og næringslivet.

Nøkkeltall i inkassobransjen

Virkes gjennomgåelse³ av økonomien i bransjen, viser at inkassobransjen totalt hadde 4,7

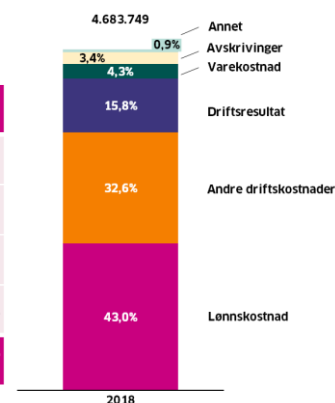
² <https://www.finanstilsynet.no/analyser-og-statistikk/statistikk-for-inkasso/>

³ Analyse foretatt av Hovedorganisasjonen Virke

milliarder kroner i inntekter i 2018 og et driftsresultat på 738 millioner kroner. Sistnevnte utgjør en driftsmargin på 15,8 prosent. Bransjens medlemmer melder i snitt at 57 prosent av kostnadene er lønnskostnader.

Omsetning og resultat i inkassobrandsjen i dag

Baseline (1000 NOK)	2014	2015	2016	2017	2018
Driftsinntekter	3 180 704	3 384 630	3 780 202	4 209 447	4 683 749
Lønnskostnader	1 448 155	1 553 528	1 714 469	1 873 964	2 013 846
Varekostnader	103 340	127 641	153 372	171 429	203 419
Andre driftskostnader	1 012 566	1 057 158	1 129 498	1 366 532	1 526 691
Driftsresultat	410 505	495 035	598 217	620 909	738 027

Dersom lønnskostnadene ikke reduseres betydelig vil bransjen gå med store underskudd som følge av salærkuttene. Om vi antar et inntektsbortfall på 37,9 prosent (departementets eget estimat) og om bransjen lykkes med en reduksjon i andre driftskostnader på 20 prosent, vil bransjen samlet få et driftsunderskudd på 731 millioner kroner. Dersom bransjen ikke lykkes med å kutte andre driftskostnader vil underskuddet beløpe seg på 1 037 millioner kroner. Vi antar videre at det vil gi ytterligere negativ inntektseffekt ved reduksjon i skrivesalærene.

Konsekvenser av inntektsbortfall

1000 NOK	Baseline 2018	NY 2018 med 20% redusert ADK	NY 2018 med 10% redusert ADK	NY 2018 med 0% redusert ADK
Driftsinntekter	4 683 749	2 908 608	2 908 608	2 908 608
Varekostnad	203 419	203 419	203 419	203 419
Lønnskostnad	2 013 846	2 013 846	2 013 846	2 013 846
Avskrivinger	159 157	159 157	159 157	159 157
Andre driftskostnader	1 526 691	1 221 353	1 374 022	1 526 691
Sum driftskostnader	3 945 722	3 650 540	3 793 131	3 945 722
Driftsresultat	738 027	-731 932	-884 523	-1 037 114

Med inntektskuttene definert over, samt at bransjen lykkes med 20 prosent kutt i andre driftskostnader, vil 18 av 108 gå med overskudd. Kun 107 av de sysselsatte vil jobbe i foretak med overskudd. Ved uendrede andre driftskostnader vil fire foretak, med 49 medarbeidere gå med overskudd.

Nedbemanning

Inkassobransjen må kutte 1 104 årsverk dersom vi legger til grunn 37,9 prosent inntektskutt, 20 prosent kutt i andre driftskostnader og en driftsmargin i bransjen på 0 prosent. Om bransjen lykkes med 10 prosent kutt i andre

driftskostnader, samt tilstreber en driftsmargin på 10 prosent, vil dette fordre at 1 773 årsverk legges ned. Tallene over indikerer behov for omfattende nedbemanning i hele bransjen.

Behov for nedbemanning

		Samlet margin bransje etter endring		
		0 %	5 %	10 %
Reduksjon andre driftskostnader	20 %	-1 104	-1 324	-1 543
	10 %	-1 334	-1 554	-1 773
	0 %	-1 565	-1 784	-2 003

Konsekvenser for skyldnere og næringsliv

Skyldnere

Inkassoforetakene vil iverksette kraftfulle tiltak for å møte konsekvensene av salærkutt, og nedbemanning vil være et av de første tiltakene. Nedbemanning vil i første rekke ramme de deler av virksomheten som har direkte kontakt med de som skylder penger. Årsaken er at direkte skyldnerkontakt er den mest manuelle oppgaven i inkassoforetakene. Selv om dette er tiltak som erfaringsmessig har god effekt på løsningsgrad, er dette også blant de mest kostbare tiltakene.

Arbeidsgruppen fremmet forslag om tilgjengelighet på telefon og krav til kompetanse hos de som er i direkte kontakt med skyldnere. Bakgrunnen er å ivareta interessene til skyldner gjennom en kommunikasjon som skal "være høflig, etterrettelig, forståelig og i rimelig utstrekning tilpasset skyldneren". Skyldnere som trenger informasjon og rådgivning tilpasset sin situasjon vil bli særlig rammet av en nedbemanning av inkassoforetakenes saksbehandlere og skyldnerkontakt.

Forslaget vil videre ramme den ordinære forbrukeren fordi prisene på varer og tjenester vil øke. Forklaringen er at næringslivet vil lempe over kostnaden knyttet til større tap og kredittrisiko på forbrukeren, og dermed avkreve høyere priser. Dette er en uønsket konsekvens som ikke er tilstrekkelig utredet i departementets forslag.

Næringslivet

En nedbemanning i inkassoforetakene vil også, etter Virkes oppfatning, ha en direkte konsekvens for næringslivet som selger varer og tjenester på kreditt. Bransjen ser en tydelig effekt av å kommunisere 1 til 1 med de som skylder penger – også når dette blir benyttet

som et proaktivt tiltak. De fleste inkassoforetak har i dag innført slike proaktive tiltak tidlig i prosessen, med sikte på raskest mulig løsning av saken. Dette er med på å gi tidlig løsning av flere saker og et vesentlig bidrag til likviditeten i næringslivet. Tidlig løsning bidrar også til at skyldnere ikke blir belastet med ytterligere inndrivingskostnader og renter.

Redusert bemanning vil også utfordre inkassoforetakenes mulighet til å ivareta næringslivets behov for å bevare kundeforholdet til kunder som blir oversendt til inkasso. I dag ivaretas dette gjennom personlig kontakt med skyldnerne av saksbehandlere som har kompetanse, erfaring og tid til å gi tilpasset rådgivning til næringslivets kunder.

Redusert bruk av utgående telefoner vil kunne lede til både lavere løsningsgrad, ved at skyldners økonomi er blitt forverret, og økt kredittid, ved at løsning av sakene tar lengre tid. Dette vil åpenbart medføre en økt økonomisk belastning for næringslivet, som også nå opplever en betydelig svekket omsetning som følge av koronakrisen.

Selv om arbeidsgruppen i liten grad har lagt vekt på næringslivets økonomiske behov for hurtig oppgjør av kravene, mener Virke at rapportens løsninger om tilgjengelighet for skyldnere og krav til saklig, korrekt og tilpasset kommunikasjon også har positiv effekt for næringslivet. Forslagene til kutt som nå er på høring gjør at disse positive effektene vanskelig kan realiseres.

Del 2: Vurdering av departements forslag

Standard skrivesalærer ved tvangsfullbyrdelse

I høringsnotatet punkt 2 fremsetter departementet forslag til ny forskrift om saksøktes ansvar for sakskostnader ved tvangsfullbyrdelse. Forslaget innebærer kutt i gjeldende utmålingsregler, samt en utvidelse av virkeområdet til også å omfatte tvangssalg av fast eiendom mv. Forslaget bygger blant annet på et innspill fra Oslo byfogdembete, hvor dagens praksis problematiseres. Byfogdembete ønsker å regulere saksøktes ansvar for sakskostnader ved de ukompliserte tvangssalgsbegjæringer til to rettsgebyr (p.t. 2 344 kroner). For begjæringer som var mer arbeidskrevende, eller hvor prosessen ble mer arbeidskrevende, mente byfogdembete de alminnelige reglene om saksøktes ansvar for "nødvendige" saksomkostninger måtte gjelde.

Uten at det er begrunnet, har departementet i sitt forslag halvert Oslo byfogdembetes forslag til ny standarderstatning til ett rettsgebyr (p.t. 1172 kroner). Dette skal da ikke bare inkludere

skrivning og innsending av tvangssalgsbegjæringen, samt all etterfølgende dialog med retten, oppnevnt medhjelper (eiendomsmegler) og skyldner. Skrivesalæret må også dekke de forutgående vurderinger av om tvangsfullbyrdelse kan og skal iverksettes, for eksempel å vurdere om pant eller utlegg har rettsvern og om dekningsprinsippet er oppfylt. I den grad saksøker/prosessfullmektig/inkassoforetaket har "nevneverdig" merarbeid med saken enn det som anses for vanlig, kan det fremsettes et begrunnet krav om erstatning for "nødvendige" saksomkostnader. Dette kravet avgjøres etter de alminnelige reglene om utmåling av saksomkostninger.

Virke understreker at dialog med retten i dag foregår per brevpost og i svært liten grad er blitt automatisert fra det offentliges side. Dette gjelder ikke bare for begjæringer om tvangssalg av fast eiendom, men for eksempel også begjæringer om utlegg på bakgrunn av en dom avsagt i utlandet. Det vil blant annet si at begjæringer og tilhørende bilag må foreligge på papir, og i et antall eksemplarer bestemt av retten. En standarderstatning på 1 rettsgebyr for skrivning og alminnelige saksomkostnader gir således ikke uttrykk for den tidsbruk som gjennomføring av en full tvangssalgsprosess vil medføre. Disse tvangsfullbyrdesprosessene er blant de mest inngripende tiltakene et inkassoforetak kan iverksette, og omhandler gjerne også store verdier. Det er viktig for fordringshaver, skyldner og inkassoforetakene at disse prosessene blir godt ivaretatt og inkassoforetakene legger derfor oppfølgingen av disse sakene til de mest kompetente og erfarne av sine saksbehandlere.

Med departementets beskjedne forslag til standarderstatning, frykter Virke at antallet krav etter forslaget § 3 om kostnader utover hovedregelen vil bli betydelig og medføre en uønsket arbeidsbyrde for namsmennene og tingrettene. Med bakgrunn i dette, vil Virke foreslå en mindre endring i forslaget § 2, hvor man viderefører forslaget om reduserte skrivesalærer, men innfører en tilleggserstatning dersom kravet ikke blir gjort opp og tvangsfullbyrdelse blir besluttet gjennomført. For begjæringer etter tvangsl. kapittel 8 og 9 foreslås det at denne tilleggserstatningen for alminnelige kostnader settes til et halvt rettsgebyr og for begjæringer kapittel 11 og 12 til ett rettsgebyr.

Se vedlegg for utkast til bestemmelsen.

Salærmodell

Forslaget om salærkutt fra justis- og beredskapsdepartementet begrunnes særlig i behovet for å redusere salærene for fremmedinkassoforetaks inndrivning av såkalte småkrav.

Departementet legger til grunn at dagens regler utvilsomt gir salærer som langt overstiger de faktiske kostnadene fremmedinkassoforetakene har ved inndrivning av småkrav, og viser blant annet til forslagene i arbeidsgrupperapporten punkt 6.6 om store reduksjoner i salærene for småkrav. Arbeidsgruppen har i pkt. 6.6 drøftet og foreslått betydelig reduksjon i inkassogebyrene, særlig for småkrav. Begrunnelsen for disse reduksjonene er den automatisering og effektivisering som har skjedd i inkassobransjen.

Departementet foreslår blant annet at inkassosalærene for krav på 0-2 500 kroner skal reduseres med 50 prosent, noe som går mye lengre enn det arbeidsgruppen har foreslått. Arbeidsgruppen har lagt til grunn en større differensiering av de miste kravene, der småkrav er satt til krav under 500 kroner.

Volum avgjørende

Arbeidsgruppen har vurdert at inkassosalærene på småkrav, som sendes til inkassoforetakene i store volum, er uforholdsmessig høye. Både med tanke på selve kostnaden knyttet til inndrivningen, men også at kostnaden er høy sett i forhold til kravet som inndrives. For et krav på eksempelvis 50 kroner vil et tungt inkassosalær på 700 kroner kunne hevdes å ikke stå i forhold til det krav som inndrives. Denne uforholdsmessigheten vil naturligvis få størst utslag på de aller minste kravene, der gebyrene kan utgjøre mange ganger selve kravet som inndrives.

Arbeidsgruppen presiserte at forutsetningen for at kostnadene ved inndrivelse av småkrav er mindre enn for andre krav, er at de oversendes til inkassatoren i store volum. Ved utarbeidelsen av nye gebyrtabeller har arbeidsgruppen også tatt utgangspunkt i store inkassoforetak som allerede har automatisert og optimalisert prosessene sine.

Dersom sakene kommer over i mindre volum, er arbeidsgruppen usikker på om de foreslåtte gebyrene overhode vil dekke kostnadene ved innfordringen. I slike tilfeller må kostnaden ved innfordringen, som ikke dekkes av skyldner, legges på fordringshaver som igjen vil kunne velte disse utgiftene over på sine øvrige kunder. Alternativt kan fordringshaver tapsføre fordringen, noe som også kan legges over på de andre kundene. Dette er uønskede konsekvenser for forbrukerne som følger av departementets forslag.

Virke ser at forutsetningene om volum samt automatisert og optimalisert innfordring kan være krevende spesielt for mindre inkassobyråer som får det meste av sine oppdrag fra lokale næringsdrivende.

Behov for nye trinn

Omtrent 80 prosent av alle inkassooppdrag i Norge har en hovedstol under 2 500 kroner, og utgjør dermed kjernen av det norske næringslivs utestående fordringer. Fordringene omfatter en stor andel av de varer og tjenester som blir levert på kreditt i Norge.

Som følge av de store ulikhetene i krav på 0-2 500 kroner har arbeidsgruppen foreslått introduksjon av to nye trinn i forskriftens §§ 2-2 og 2-3, det gjelder krav opp til 500 kroner og krav fra 501 til 1 000 kroner. Innføringen av nye trinn er helt nødvendig fordi det ikke kan legges til grunn at alle inkassosakene i intervallet 0-2 500 blir oversendt til inkassator i store volum. Krav opp til 2 500 kroner er altså de normale kravene som forskjellige næringer må sende til inkasso for å få betalt for sine varer og tjenester. Dersom forslaget om at alle krav under 2 500 kroner skal regnes som et småkrav, vil dette medføre at små og middels store fordringshavere som ikke har store volum, av inkassosaker, risikerer å måtte dekke deler av innfordringsutgiftene selv. Dette kan da bli veltet over på de øvrige kundene til denne fordringshaveren. Dessuten vil forholdsmessigheten mellom inkassosalæret og fordringen være bedre ivaretatt når kravet øker. Det vil være rimelig å iverksette flere inkassotiltak med dertil kostnader for å inndrive større fordringer enn de mindre. Videre vil det også være rimelig at vanlige fordringshavere som ikke har store volum kan få dekket mer av sine utgifter til inkasso, selv om de ikke har like strømlinjeformede innfordringsrutiner som store foretak kan ta seg råd til.

Departementet har ikke begrunnet avviket fra arbeidsgruppens enstemmige vurdering når det gjelder definisjonen av småkrav, utover at lett salær for den laveste klassen fortsatt bør tilsvare de samlede gebyrene for purring, inkassovarsel og betalingsoppfordring ved egeninkasso. I tillegg vil ikke departementet i denne omgangen foreslå større kutt i gebyrene ved egeninkasso enn halvering av gebyrene for purring, inkassovarsel og betalingsoppfordring.

Virke mener at departementet på dette punktet ikke har vurdert konsekvensene ved å avvike fra arbeidsgruppens forslag der det innføres en differensiering i de minste kravene.

Grundig rapport fra arbeidsgruppen

Virke mener at man ved justering av salærmodellen må legge til grunn de vurderingene som arbeidsgruppen har foretatt. Justis- og beredskapsdepartementet har selv ledet arbeidet i arbeidsgruppen, med øvrige medlemmer fra Forbrukerrådet, Finanstilsynet, Finans Norge og

Virke Inkasso. Når arbeidsgruppen har foreslått betydelige reduksjoner i salærene for småkrav, er det viktig å få med seg de vurderinger som ligger bak. Foretas det ytterligere reduksjoner, uten konsekvensvurdering vil det kunne oppstå uforutsette virkninger.

Virke påpeker at automatisering har mindre effekt på de store kravene enn de mindre siden volumet av saker er mindre og for de større kravene må det i stor grad foretas manuell og individuell saksbehandling. Ofte er totalsituasjonen for skyldner mer krevende ved innfordring av store krav enn ved små krav. På grunn av beløpenes størrelse er det også viktigere for fordringshaver å få inndrevet sin fordring, og kravet vil ofte bli forsøkt inndrevet over en lengre tidsperiode enn for de små kravene. Det stilles større krav til inkassoforetaket siden det skal ivareta fordringshavers interesser samtidig som dette må avveies mot den enkelte skylders situasjon.

Det er også vanlig at det i slike tilfeller kommer i stand avtaler med skyldner om lange avdragsordninger, hel eller delvis ettergivelse av kravet, rettslige og utenrettslige gjeldsordninger tilpasset den enkeltes forhold. Individuelt forhandlede avtaler og løsninger kan ikke automatiseres i samme grad som standardløsninger for voluminkasso av småkrav. Arbeidsgruppen har da heller ikke gått inn for større kutt i de store sakene. Justisdepartementet legger opp til en reduksjon på ti prosent som følge av en viss automatisering og effektiviseringsgevinst også her. Virke er enig i disse betraktningene.

Del 3: Våre forslag

Virke tiltrer departementets forslag om redusert gebyrmessig erstatning for hhv. puring og inkassovarsel. Med utgangspunkt i de begrensede innholdsmessige krav som stilles i gjeldende lov og forskrift, legger Virke til grunn at departementets gebyrforslag vil gi forsvarlig kostnadsdekning for utferdigelse og oppfølging av slike kravbrev, særlig der disse kan behandles i større volum på en teknologisk tidsmessig måte. Virke vil likevel påpeke at arbeidsgruppen har foreslått 70 kroner som gebyr for utsendelse av inkassovarsel. Dette kan blant annet forankres i arbeidsgruppens forslag om skjerpede krav til innholdet i inkassovarsler. Virke ser det som problematisk at departementets forslag om kutt i gebyret for inkassovarsel kan gjøre det vanskelig å realisere arbeidsgruppens forslag og salærmodell senere.

Arbeidsgruppens salærmodell lar seg vanskelig forene fullt ut med dagens regelverk. Utfordringene grunner seg både på at arbeidsgruppen har foreslått handlingsdrevet gebyrbelastning og akkumulering av gebyrene gjennom hele inndrivingsprosessen, mens fordringshavers erstatning for inndrivingskostnader i dagens modell bygger mer på den tid inndrivningen tar og at maksimalsatsene etter forskriftens §§ 2-2 og 2-3 konsumerer tidligere påløpte gebyr. Virke kan ikke se at arbeidsgruppens modell kan realiseres uten lov og forskriftsendring i langt større omfang enn det som nå synes aktuelt. Implementering av arbeidsgruppens modell forutsetter dessuten mer tid til å gjennomføre omfattende endringer i inkassobransjens støttesystemer for saksbehandling, noe som vanskelig kan forenes med departementets uttalte ambisjon om rask ikrafttredelse.

Virke foreslår derfor at det i denne omgang kun innføres to nye salærklasser for mindre krav etter arbeidsgruppens modell, det vil si intervallene 0-500 og 500-1 000 kroner og at beløpsklassene for erstatningsplikt reduseres i nødvendig utstrekning for det enkelte kravintervall således;

Krav	x IS	Enkle saker	x IS	Tyngre saker	Reduksjon
t.o.m. kr 500	0,25	175,-	0,50	350,-	50%
t.o.m. kr 1 000	0,35	245,-	0,70	490,-	30%
t.o.m. kr 2 500	0,40	280,-	0,80	560,-	20%
t.o.m. kr 10 000	0,85	595,-	1,70	1 190,-	15%
t.o.m. kr 50 000	1,80	1 260,-	3,60	2 520,-	10%
t.o.m. kr 250 000	3,60	2 520,-	7,20	5 040,-	10%
Over kr 250 000	7,20	5 040,-	14,40	10 080,-	10%

Modellen viderefører arbeidsgruppens godt gjennomarbeidede og omforente forslag til beløpsmessige inndeling av krav. Småkrav opptil 500 kroner blir belastet med et absolutt minimum av inndrivingskostnader. Beløpsmessig tilsvarer lett salær i den laveste klassen samlet gebyr for purring, inkassovarsel og betalingsoppfordring ved egeninkasso, slik disse gebyrene er foreslått av departementet.

Modellen hensyntar i større utstrekning uttalte behov om forholdsmessighet mellom krav og inndrivingskostnader, og mellom kostnader og arbeid med sakene, noe som har vært et betydelig fokus for arbeidsgruppen.

Salærbelastningen i foreslåtte modell ligger markert under arbeidsgruppens omforente forslag for alle kravsintervaller og søker på denne måten å svare ut departementets signaliserte vilje til ytterligere kutt, herunder med 50 prosent for småkrav. Modellen svarer videre ut departementets vilje til å nedjustere salærnivået noe også med virkning for større krav.

Modellen for lett salær kan enkelt implementeres som ny tariff for gebyrmessig erstatning ved inndrivning av egne pengekrav ved advokat, jf. forskriftens § 1-4.

Virke forventer at modellens introduksjon av ny trinninndeling og justering av multiplikatorene på det enkelte trinn, med hensyn til implementering i bransjens saksbehandlingssystemer, ikke byr på store systemtekniske utfordringer som kan forsinke ikrafttredelse, dog må det gis en rimelig frist for nødvendig omprogrammering, test og produksjonssetting.

Forslagets bestemmelser om overgangsregler for endringen foreslås omarbeidet noe, slik at endringen kun gjøres gjeldende for alle krav som forfaller etter ikrafttredelsen uavhengig av når krav kommer til inkasso. Det må legges til grunn at en slik bestemmelse vil være enklere å implementere enn det forslaget som departementet legger frem. Bestemmelsen vil da også fjerne et mulig incitament til forsert oversendelse av saker til inkasso før forskriftens ikrafttredelse. Virke Inkasso sitt forslag er også i tråd med det som tidligere har vært benyttet ved endringer i salærbestemmelsene, for eksempel ved innføring av endringsforskrift 04.09.09 nummer 1151 kapittel II, andre avsnitt (https://lovdata.no/forskrift/2009-09-04-1151/KAPITTEL_2)

Ved forskrift 20.12.2018 nr. 2050 ble inkassosatsen frosset på det daværende nivå, 700 kroner. Forskriften ble gitt som et hastetiltak for å imøtekomme krav om reduksjon av inkassosalærene i påvente av en mer omfattende revisjon av inkassoloven med tilhørende forskrift. Forskriften trådte i kraft 01.01.2019. Ved ordinær kpi-justering iht. den inntil dagjeldende forskrift, ville inkassosatsen i 2020 vært 740 kroner, en økning fra «frysepunktet» med 40 kroner tilsvarende 5,7 prosent. Inkassosalærene er således i

realiteten allerede kuttet med en betydelig andel og beløp.

Da det nå fremlegges forslag til ny salærtabell som medfører betydelige og varige kutt i inntektsmulighetene, vil Virke foreslå at det igjen innføres årlig kpi-justering av inkassosatsen. Om dette skal skje første gang 01.01.2021 eller 01.01.2022, vil avhenge av når endringene settes i kraft. Virkes forslag til årlig kpi-justering skiller seg litt fra den tidligere bestemmelsen, ved at eventuell justering av inkassosatsen skal rundes ned til nærmeste ti-krone.

Videre prosess

Hovedorganisasjonen Virke stiller seg til disposisjon for justis- og beredskapsdepartementet ved ønske om dialog om høringssvaret eller utdyping av innspillene som gjelder forbedringer av regelverket.

Med vennlig hilsen

Ivar H. Kristensen

Administrerende direktør

Hovedorganisasjonen Virke